



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**COLLATIO-||NVM SACRARVM|| LIBRI VIII.|| Tilmanni
Bredenbachij S. Th. D.||**

Bredenbach, Tilmann

Coloniae Agrippinae, 1592

VD16 B 7378

Cap. I. Historia de imagine Christi Abagaro missa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65002](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65002)

Romanus, qui etiam dum pater viueret, appellabatur & ipsi Imperatores: tum quod & Euagrius in Ecclesiastica sua historia, et secunda Nicena Synodus ipsam Euagrii historiam, & alios super hoc in ueritate allegando, abunde tractant.

Hec Aloysius: Videat etiam lector Adrian. Pontificis Maximi scriptum, quod habetur Tomo tertio Conciliorum postremae editionis cap. 8. Denis Laurent. Surium in uitis sanctorum 16 Augusti.

CAP. PRIMVM.



NON solum comprehendere non poterat patri coeternum Deum uerbum: sed eius quoque plura, uel omnia eius opera regerentur eadem caligine incomprehensibilitatis, neque ea solum, quae constituit, hoc uniuersum architectans: sed etiam, quae in assumpta per oeconomiam mensura nostri corporis nobiscum uersatus, fecit per primam illam & unicam potentiam suae diuinitatis, unde oportet omnino, qui seipsum non ignorat, & quae sunt supra ipsum, se mensurae cognoscit, non gloriari in immensum, neque stolidè ingredi per inane, nec contendere se omnia scire, neque ignorare, quae ipse non comprehendat. De hac igitur expressa forma eius, qui fuit Deus & homo, quae impressa sine pictura, admirabili eius, qui fecit uoluntate, in contexta veste, quae eam suscepit, tunc quidem missa fuit ad Abagarum ad curam

curationem: nunc autem Edeffa ad hanc vrbiū
 reginam, certo omnino Dei consilio & prou-
 dentia ad eius salutem & custodiam est trans-
 lata, vt ex ijs, quæ sunt pulchra & honesta, ni-
 hil ei deesset, cum debeat omnes vincere in
 omnibus: existimo oportere eum, qui est pius
 & iustus auditor & spectator, singulorum qui-
 dem historiam singulatim vt sciat, postulare,
 & antiquæ narrationis velle certam & non
 dubiam accipere sententiam: Causam au-
 tem, quomodo ex gutta humida absque co-
 loribus & arte picturæ impressa fuit forma
 valens in panno ex lino contexto, & cur quod
 est contextum ex materia, in quam tam facile
 cadit interitus, interitum tempore non acce-
 pit, & quæcunque alia is, qui res aggreditur
 naturaliter, solet diligenter perferuari, relin-
 quere Dei sapientie, ad quam non potest acce-
 dere vt qui sciat, quod si quis accuratè omnia
 contenderit apprehendere, exturbatus in perfe-
 ctam ignorationem, & præcipitatus in pro-
 fundum incomprehensibilitatis, veniet in pe-
 sculum, ne in ijs, quæ sunt præcipua, patiatur
 naturam pauca nolens concedere. Quotquot
 ergo in fide recti, & ardentiori zelo huc con-
 uentis, agite adeste, & narrabo vobis ea, quæ
 qua oportuit perscrutatus examinatione, &
 non sine labore versatus in inquirenda veri-
 tate, tam ex ijs, qui historias conscripsere,
 quæ ex ijs, qui illinc ad nos venere, quæ tan-
 quam

quam in arcanis dicebāt apud eos conseruari,
 memoria exactè potui cognoscere.
 Cap. 2. Cū Dominus & Deus & Saluator no-
 ster Iesus Christus ad genus nostrū erigendi
 apud nos versaretur, erat, vt dicit Propheta,
 (Psal. 71.) multitudo pacis in terra, & fuit,
 dissipatus multorum principatus & admini-
 stratio, cū tanquam ab vna Zona, Romano
 imperio cinctus esset vniuersus orbis terrarū,
 subiectus esset vni gubernatori. Ideo erat om-
 nium cū omnibus secura congressio: neque
 sibi videbantur homines terram habitare di-
 uisam, sed vt quæ ab vno Domino posside-
 tur, & esset tota vnius opificis: & collum pri-
 mo illi seruo inclinantes, pacem inter se age-
 bant. Quamobrem, qui tunc erant Edessæ To-
 parcha Abagarus, erat Aegypti præfidi notus
 & amicus, & alterius ad alterum veniebant
 vtrique ministri. Quocirca illo quoque tem-
 pore, quo Dominus noster & Deus paternam
 implens voluntatem, salutarem doctrinam
 proponebat hominibus, & per insignia mira-
 cula ad fidem in eum habendam, conuentebat
 homines: accidit vt quidem ex ministris Aba-
 gari, nomine Ananias in Aegyptum vadens
 per Palæstinā in Christum incidere, & eum
 procul contempleretur, verbis ab errore at-
 hentem multitudinem, & quæ omnem
 perabant opinionem, facientem miracula.
 Postquam ergo iter suum confecisset in A-
 gyptum

gyptum
 us redi
 tum diu
 vexas
 caliam
 bum ser
 tur dolo
 (aderat
 propter
 tabilis
 perin le
 ad eum
 proptere
 pollet c
 ille quo
 queretur
 in eiden
 vltim d
 integros
 dentem
 miate.
 Cap. P
 poss cog
 no muel
 erat & a
 rem in tr
 quæ ei co
 ter nunci
 hausui
 gyp

gyptum & iis, quæ mandata fuerant tracta-
 tus rediret, cum recordaretur dominum su-
 um diuturno articulari morbo tyrannicè
 vexari, & nigra lepra consumi, & duplicem
 calamitatem vel multiplicem potius mor-
 bum sentire, quod & articularum affligere-
 tur doloribus, & lepræ malis cruciaretur,
 caderat autem pudor quoque deformitatis,
 propter quam ab hominibus non erat adspe-
 ctabilis: & neque solummodo erat ferè sem-
 per in lecto, sed amicos etiam qui veniebant
 ad eum adspiciendum, præ pudore calabat)
 propterea hæc laboravit scire diligentius, ut
 posset certè renunciare domino suo, quo
 ille quoque fortè per eum sanitatem conse-
 queretur. Invenit ergo rursus Dominum
 in eisdem locis mortuos excitantem, cæcis
 visum donantem, claudos ad ingrediendum
 vias egros efficientem, fanosque & firmos red-
 dentem omnes, qui aliqua laborabant infir-
 mitate.

Cap. Postquam ergo persuasum habuit, & a-
 pte cognovit hæc fieri à Domino, ea Abaga-
 ro angelus significavit: & pluribus ea, quæ vi-
 dete & audierat, edocuit. Quamobrem ut qui
 rem in transitu comparasset maiorem, quàm
 quæ ei commissa fuerat, & ut qui bona affer-
 ret nuncia, benignissimè fuit exceptus, & ha-
 bitus fuit vnus ex maximè beneuolis. Et quo-
 niam

niam qui alicuius rei desiderio tenetur, et
 quam rapinam existimat, si quod promissum
 fuerit, differatur, re, quæ narratur, & spe ipsius
 hominem excitante: vehementique studio
 citatur ad venandum id, quod significatio
 rit: idcirco est Abagarus excitatus, ut literas
 accerferet, qui talia dicebatur posse curare. Et
 protinus scripsit ad Dominum eam, quæ
 que circumfertur, epistolam: Abagarus
 parcha Edessæ, Iesu Saluatori, qui bonus ex
 tus est medicus in ciuitate Hierosolymorum
 salutem. Auditione accepi de te, & de tuis
 rationibus, ut quæ à te fiant sine medicamen
 tis & herbis: & ut fertur, cæcos facis viden
 claudos ambulare, leprosos mundas, immund
 dos spiritus & dæmones expellis, & eos curas
 qui diuturno fuere morbo vexati, & mortui
 excitas. Cùm autem hæc omnia de te audiu
 sem, duorum alterum mihi venit in mentem
 ut cogitarem, vel te esse Deum, & cum cæcis
 descenderis hæc facere: vel te esse filium Dei.
 Propterea ergo ad te scribens rogavi, ne gra
 ueris ad me venire, & morbum, quo laboro
 curare. Etenim audio Iudæos aduersus te ma
 murare, & velle tibi malefacere. Est autem
 hi ciuitas minima & honesta, quæ vtriusque
 nobis sufficiet, ut in pace in ea habitemus.
 Quoniam ergo Ananias, & suæ in Domini
 benevolentia aperta præbuerat inditia, &
 rectè sciebat, & purgandi artem callebat,

eum ad Iesum talem misit Epistolam, mandans ei, ut si literis Christo persuadere non posset, ut ad ipsum veniret, eius quidem certè forme similitudinē accuratè descriptam ad eum deferret, non solum per auditum, sed etiam per visum, qualis sit hic magnorum opifex miraculorum.

Cap. 4. Cum autem qui missus fuerat, pervenisset in Iudæam, inuenit Christum sub dio disserentem cum populo, qui confluxerat, & prodigiōsè facientē insignia miracula. Cum vero propter multitudinem eorum, qui propter diuersa, quibus opus habebant, venerant, non posset Ananias Iesu appropinquare, in quandam petram, quæ parum eminebat à terra, non procul à loco, in quo Iesus versabatur, ascendit & assedit. Et cum ei fuit manifestus IESVS, quem populus abscondebat, cæteroque supereminuit, statim in illum quidem oculos, in chartam autem manum desigebat, & cum qui cernebatur, describat similitudinem. Hac autem cognouit Iesus spiritu, & cum Thomam accersisset: Vade, inquit, in illum locum, & hominem, qui sedet supra petram, & meam formam describit, adduc ad me, afferentem etiam, quam habet ad me epistolam, ut id impleam, quod præcepit is, qui misit. Vadens ergo Thomas, & cognoscens Ananiā ex eo quod audierat, quid cum esset inuenturus facientem, duxit ad Iesum. Priusquam

N

quàm

quàm autem ab eo acciperet epistolam, dicit
 ei Christus causam cur ad se venisset, & quomodo
 contineret epistola. Deinde cum eam accepisset,
 & perlegisset, alteram epistolam rescripsit
 ad Abagarum his verbis: Beatus es, o Abaga-
 re, qui in me credidisti, cum me non videres.
 De me enim scriptum est, quod qui me viderunt,
 in me non credunt: & qui non viderunt me,
 ipsi credent, & vivent. Quod autem ad te
 scripsisti, ut ad te veniam, oportet me hic con-
 stantia implere, propter quæ huc sum missus.
 Et postquam implevero, assumi ad eum, & re-
 misit me, patrem. Postquam autem summo
 sumptus, mittam ad te unum ex meis discipulis,
 qui tuum morbum curabit, & vitam æternam,
 & pacem tibi præbebit: & tuæ salutatis
 cauebit, ut nullam eam possit superare inimicus.

Cap. 5. Cum Ananias Christus eam tradidisset
 epistolam, quoniam videbat eum sollicitum
 ut alterum domini sui exsequeretur mandatum,
 nempe ut ad eum deferret illius formam
 similitudinem, cum aqua faciem ablueret,
 deinde humorem, qui ex ea descendebat,
 dato ei mantili absterxisset, diuine promissionis
 supra rationem, ut eius figura in eo imprimere-
 retur, & cum eam tradidisset Ananias, iussit eum
 Abagaro, ut & eius solaretur desiderium
 morbum reprimeret. Postquam ergo cum
 reuertens Ananias, peruenit ad ciuitatem

opolitanorum, quæ Saracenorum quidam
 voce dicitur Membich, Syrorum autem Ma-
 bus, cumque extra eam ciuitatem diuertisset
 adolescens, in cumulo regularum recenter fa-
 ctarum, qui illic iacebat, sacrum illum pan-
 num occultrauit. Circa mediam verò noctem
 visus est ignis plurimus illum locum in or-
 bem circundare, ad eò vt intra ciuitatem vide-
 rentur omnia circum circa ardere, & de se iam
 timentes, exirent, vt inquirerent de eo, quod
 videbatur, incendio. Illic autem inuentum
 comprehenderunt adolescentem, vt qui hoc
 admisisset facinus, & de re eum sunt sciscitati,
 & quisnam ipse esset, & quò iret, & vnde ve-
 niret suat percontati.

Cap. 6. Cum vero dubius animi esset adoles-
 cens propter alienam criminationem, tunc de-
 clarauit vndenam esset, & vnde veniret, &
 quid adferret: & significauit se deposuisse in
 regulis, id quod afferbat, vnde etiam visa est
 flamma accendi. Statim autem volentes illi
 scire veritatem eorum, quæ dicebatur, cum
 locum essent perscrutati, inuenerunt non so-
 lum id, quod ab adolescente Anania erat repo-
 situm, sed etiam in vna, quæ propè erat, tegula,
 diuinam expressam effigiem, admirabili-
 ter, & supra quàm posset consequi intelligen-
 tia, cum quæ descripta non fuerat forma, in te-
 sta ex eò texta tela cõscripta fuisset. Quod cum
 viderent pleni stupore, & admiratione, pro-
 pterea

292 COLLATION. SACRAR.
pterea quod ardens ignis nusquam efflu-
uentus, sed ex claritate, quæ erat in forma
flamma visa esset, emitti regulam quidem,
in se diuinam expressam habebat effigiem,
pud se detinuerunt, tanquam aliquem sacrum
& preciosum thesaurum, ut qui ex eo
viderant coniecissent diuinam, quæ in ea
operationem: primū autem exemplar, & eius
ministrum veritatis retinere, miserunt ad
gentes. Et nunc conseruatur & in honore
habetur apud eius populi habitatores, quæ
est in regula, non descriptæ formæ non des-
cripta, & non manufactæ non manufacta. An-
thanasius autem cum concessisset iter sibi propo-
situm, aperuit Domino ea, quæ interiora
sunt, ei etiam redditis salutaribus, quæ affe-
bat, symbolis.

Cap. 7. Et hoc quidem est, quod dicitur in
bibus quod neque remotum est à probabili
neque bonis eger testibus. Caterum hoc quod
que exponā, ne quis suspicetur, me, dum
id ignorem, tenuisse alterum. Neque omnino
est mirū, in tanto tempore sæpe errare
riam. Nam in eo, quod est hac in re præcipue
omnes consentiunt, & consentitur, ex
dominica admirabiliter in linteis fuisse
mam expressam; in nonnulla autem rei
cumstantia, seu in tempore differunt, quæ
quidem nihil lædit veritatē, seu prius facta
sit seu posterius. Sic autē habet alterum

que, quod dicitur. Cùm, inquiunt, esset Christus iturus ad salutarem passionem, quando humanam ostendens imbecillitatem, visus est animo anxius, & orans, quo tempore eius quoque sudorem tanquam guttas sanguinis distillasse significat Euāgelium, (Luc. 22.) tunc dicunt eum, cum accepisset à quodā ex discipulis hoc, quod nunc videtur, frustum lintei, stillantes imbres in eo abstersisse, & statim fuisse expressam hanc, quæ videtur, diuinę illius formæ effigiem. Quod cùm apud Thomam deposuisset, postquam ascendit in cælos, per Thadæum iussit mitti ad Abagarum, implens id, quod erat ei literis pollicitus. Postquam ergo assumptus esset in cælos Dominus noster Iesus Christus, dans Thomas Thadæo non manu descriptam Domini nostri faciei effigiem, misit ad Abagarum.

Cap. 8. Cùm ergo Thadæus peruenisset Edessem, mansit primū apud quendam, qui illic erat, Tudaum, cui nomen erat Tobias. Et ante sermone ex factis volens Christi discipulus scriptum notum reddere Abagaro, eos qui erant agros illius ciuitatis, curauit sola Christi inuocatione. Quamobrem cum fama citò peruasisset (quod quidem solet euenire in ijs quæ sunt cuiusmodi: Res enim quæ sunt admirabiles, & præter opinionem, multos habent, qui eas renuncient) peruenit etiam ad Abagarum per quendam ex eius proceribus, qui vocabatur

294 COLLATION. SACRA
tur Abdu, illic scilicet Christi Apostolum
Cum itaque apud se cogitasset ex ea spe, quae
in ipso habitabat, hunc illum esse, quem leprosus
suis literis pollicitus est, se ad eum missum
& cum de Thadæo ipso didicisset perfectius
iussit ut ad se adduceretur. Veniens ergo Thadæus
bias, significavit hæc Apostolo. Ille vero cum
dixisset se in virtute ad eum esse missum, de-
cepit venit ad Abagarum. Cum autem ante
cōspectum eius esset appariturus in sua fra-
te, tanquam in columna, appensa ea Domini
Iesu, quam diximus similitudine, sic ingressus
est ad Abagarum. Is vero cum ipsum proce-
didisset venientem, visus est videre lucem ma-
giorem, quam ut eam ferre posset ad spectum, et
diuosque emittebat, quæ ex eius vultu exi-
bat. Prodigabat autem ab effigie, quæ erat ei in-
posita. Quamobrem insigni luminis splendore
obstupescens, & veluti coram, quæ sibi ac-
ciderant, oblitus, & diuturnæ membrorum
paralysis, è lecto exsiliit, & resoluta membris
coëgit ei currere obviam. Eique idem accidit
sed alio modo, quod iis, qui in monte Thabor
resplendentem formam Domini viderunt.
Cum ergo ab Apostolo eam accepisset in
gremio, & capiti, labris, & oculis eam imposu-
isset, & nec alias quidem partes corporis con-
tactu privasset, illic cognovit omnia membra
mirandum in modum roborari, ut quæ in
gationem in melius suscipere, lepram quæ
purga

purgatam & fugientem, etiamsi in fronte eius
 aliqua adhuc parua restarent reliquia. Cum
 autem verbum veritatis ab Apostolo didicif-
 set apertius, & de Christi, quæ opinionem su-
 pererant, miraculis, diuinisque passionibus, &
 sepultura, & resurrectione à mortuis, & as-
 censione in cælos, perfectè audisset, & con-
 fessus fuisset Christum verum esse Deum, cum
 rogauit de forma in linteo impressa, quando-
 quidem propius adstans cognouit eam non cõ-
 sistere per colores materiales: & stupebat eam,
 quæ in ipsa erat, virtutem, quæ fecit, vt admi-
 rabili-ter è lecto surgeret, & connumeraretur
 inter sanos. Ad hæc Thadæus declarauit rem-
 pugnantis animi, & eam, quæ ex sudore siue
 colore facta est, transformationem, & vt ad
 ipsam veniret, iussum Domini, & alia quæ-
 ranque præcedens narrauit historia.

Cap. Postquam ergo & ex his, & ex imposi-
 tione manuum Thadæi in nomine Iesu Chri-
 sti, quæ dolorem afferebant, recesserunt, &
 quæ erant dissoluta, quodammodo cõstringe-
 bantur, & deformitas dispergebatur, & omnia
 redibat ad sanitatem: Abagarus in maximam
 omni ex parte adductus admirationem: Re-
 vera, inquit, verus es & germanus IESU filij
 Dei discipulus, qui curabat sine medicamen-
 tis & herbis: Ego tanta in eum sum deuinctus
 charitate & fide, vt nisi ego vererer summam
 Romanorum potentiam, qui non permittunt

iis, qui sunt subiecti eorum imperio, contra
 inuicem arma capere, fortiter aduersus Iude-
 os, qui crucifixerunt Dominum arma mouerunt,
 sem, & eos subegissent. Nunc autem quoniam
 didici eius passionem fuisse voluntariam, &
 persuasum habeo, quod nisi voluisset, ingre-
 di cum nullam habuissent potestatem, nihil
 quero amplius. Rogo autem vt diuinum quod
 que consequar baptismum, & cum tota domo
 Domino Christo reddar familiaris. Cum enim
 que multa prius effecisset miracula Dominus
 Apostolus, & omnes curasset a morbis suis, pro-
 ter quos is erat etiam, qui primus de eo ha-
 mam retulit ad barbarum, quem liberavit
 podagra, adduxit Abagarum ad diuinam potestatem
 nam: & cum in eo ea fecisset, quæ sunt de mo-
 re, baptizauit eum, & uxorem, & filios, & om-
 nes, qui erant in eius domo. Et egressus est
 diuina hac aqua expiationis totus mundus
 sanus, repente deletis iis quoque paruis leprosis
 liquiis, quæ erant in eius fronte. Hinc factum
 est, vt omnibus modis colens & adorans hanc
 formæ Domini effigiem, hoc quoque ali-
 adiecerit Toparcha.

Cap. 10. A veteribus Edessæ habitatoribus
 mago cuiusdam Dei insignis ex diis gentilibus
 posita erat ante portam publicam ciuitatis
 quam necesse erat adorare omnem, qui vol-
 bat ingredi ciuitatem, & quasdam preces
 dere constitutas, & sic intrare vrbis vias &

cos. Hanc ergo eum tunc diruisset Abagarus,
& omnino deleuisset, in eo loco, ubi erat posi-
ta, hanc non manu factam Domini nostri Je-
su Christi imaginem cum in tabula congluti-
nasset, & hac, quod nunc videtur, auro orna-
set, posuit, hæc verba in auro inscribens: Chri-
ste Deus, qui in te sperat, a spe non excidit. Et
statuit, ut quicumque per illam portam erat trā-
siturus, pro illa veteri inutili columna, eum
quem par erat cultum & honorem qui debe-
tur, & adorationem tribueret longè admirabi-
li, & miraculorum effectrici Christi imagini,
& sic ingrederetur ciuitatē Edessæ. Itaque con-
seruatum est hoc huius viri pietatis expressum
monumentum, & Deo dedicatum donarium,
donec in hoc vitæ incolatu mansit Abagarus,
& eius filius, qui regni simul & pietatis pater-
ne fuit successor. Cæterum eorū filius & ne-
pos fuit quidē successor paterni & auiti impe-
rii: non fuit autem hæres etiam pietatis, sed
in pietatem calcibus, ut ita dicam, insultauit,
& ad daemones & ad idola transfugit. Quam-
obrem daemones quoque veluti remunerans,
voluit, quoniam eius auus idolicam illam
deleuit imaginem, eandem asserre condem-
nationem Domini imagini. Sed quod capta-
bat, minimè est assecutus vir fraudulentus.
Nam cum hoc præsciuisset loci Episcopus, ea
qua ipsi licuit vsus est prouidentia. Et quoni-
am locus, in quo sita erat imago, seruabat fi-
guram

guram hemispharij, speciem cylindri re-
rentis, accensa ante imaginem lucerna & in-
posita à tegula, cū calce & coctis lateribus ob-
struxisset loci ambitum, redegit murum in
planam superficiem. Cū igitur non videretur
diuina forma, desistit ille amplius à con-
tu. Idē autem, vt arbitror, statutum est à
ecclesie, vt ante imaginem poneretur regula
ne aliqua putrefactio, quæ sit ex situ adificij
& ex humore calcis, inesset in linteo imaginis
receptaculo, & ex diuturnitate temporis
quid damni acciperet.

Cap. II. Fluxit itaque multum temporis, &
hominum effluxit memoria sacrae huius ima-
ginis in columna erectio, ac eiusdem obliuio.
Postquā autem suo tempore Cheldecus
rex Persarū, Asiae ciuitates diripiēs, venit ad
Edessam, & ante eam castrametatus, omnem
mouit machinam, & omne cōparauit in
mentum, aptum ad oppugnandum ciuitatem
(fabricatus est namque omnia, quæ pertinet
ad emittenda tela, conquassandos muros,
confringendas portas) in tantum periculum
adducti Edesseni, ipsi quoque excogitabant
quæ poterant, ad sui defensionem. Miserunt
autem legatos quoque ad petendum auxilium
à ducibus Romani exercitus. Illos vero, qui
tunc præerat Romanis copijs, & per se ven-
tatur ab hostibus, non poterat Edessenis mi-
tere auxilium. Literis autē addebat animam
epistolam

epistolam Domini reuocans in memoriam, & veram, quæ est in ipsa prolata sententiam, per quam dicitur, & creditur fore vt conseruetur non direpta ciuitas. Persæ autem cum aperta inuasiõne occultas quoque moliebantur insidias. Et cum procul cœpissent fodere, cogitabant per cuniculos ingredi ciuitatem. Cum verò perinde ac quidam vrinatores sub terra essent intra muros, ex tali causa contigit, vt manifestè fierent insidiæ ijs, qui erant intra urbem. In illa enim vrbe partæ habitabat faber æris intra muros, cuius vasa ænea in domo sublimia sonitum emisissent, Persis sub terra pulsantibus, & pulucrem effodientibus. Cum ergo planè essent inopes consilij, & essent ad extremam redacti desperationem Edesseni ciues, ad Deum confugiunt, & cum dolore cordis & lachrymis ipsum exquirunt. Noctu autem apparet, Episcopo (erat verò is Eulalius) mulier quædam honesta & moderata, præstantior, quàm vt homo esset, ei consulens, vt Christi nõ manufactam acciperet imaginem, & cum ea faceret supplicationem: foreque dixit, vt Dominus omnino sua ostendat miracula. Episcopus autè dicebat, se omninò ignorare an sit apud ipsos, an apud alios ea imago. Tunc dicit ei, qui in muliebri apparebat habitu: Supra portam ciuitatis, in hoc loco, hoc modo absconsa fuit hæc imago

¶ Manè ergo Episcop⁹ euidētī visione fretus

tus ad locum veniens cum precibus, & perscrutans, inuenit hanc diuinam integram & incorruptam imaginem, & lucernam, quæ tot annis non fuerat extincta: & in tegula ante lucernam imposita ad eius custodiam, aliam expressam similitudinem similitudinis, quæ hodiernum diem conseruatur Edessa. Cuius ergo sumpsisset in manus hanc diuinam Christi, qui est DEVS & homo, effigiem, melius spe concepta, venit ad eum locum, in quo Persæ fodientes ex æris sonitu deprehecul fuerant. Et cum cœpissent ciues fodere intrinsecus, ubi sibi inuicem appropinquauerunt, illa lucerna oleum instillantes in ignem, quæ fuerat eis paratus aduersus inimicos, & immisissent contra Persas, qui erant in castris, omnes perdidit. Et cum hinc liberati essent ab insidiis, eadem vsi sunt experientia aduersus machinas, quæ erant extra muros, & eas repente combusserunt, & multos consumpserunt ex iis, qui erant in eis, hostibus. *(Vide Nicep. Callist. lib. 17. cap. 16. hist. Ecclesiast.)*

Iam autem effecti fidentiores, lapides quosque è muris emiserunt, à quibus ducem quendam exercitus hostium contigit interim, & alios multos cum eo. Nec id solum, sed etiam ea, quæ extrinsecus à Persis accensa fuit, pyra aduersus eos, qui erant intus, quam olearum & multarum aliarum, quas immiserant, arborum aiebat infinita materia, effecit diuinam imaginem

imaginis auxilium ferrentis virtus, vt contra ipsos esset qui accenderant. Postquam enim ex alto Eulalius eam è muro suis explicasset manibus, & obiret ciuitatem, repente cum peruenit ad hunc locum, ventus vehemens excitatus aduersus eos, qui hunc rogam accendebant, flammam conuertit: quæ eos percursa fuit & exussit, sicut olim Chaldaeos. *Daniel. 3.*

Cap. 13. Non sunt hæc miracula nullis approbata testibus, aut oratione composita ad aures oblectandas, aut à nobis conficta deceptio: sed tres simul Patriarchæ, Iob Alexandrinus, Christophorus Antiochenus, & Basilius Hierosolymitanus hæc scripserunt, & hæc ita se habere significarunt Theophilo Imperatori, qui sacras imagines iniuria affecerat: quando multis ostendentes, quàm sint sacræ & venerandæ imagines, de hoc quoque tractarunt. Licet autem ei, qui velit, ipsam prolixam legere epistolam, & id discere. (*Videat lector 2. Nicenæ Synodi actionem 5.*) Sed Euagrii quoque Ecclesiasticam si quis diligenter legerit historiam, sciet omnino, quanam de hac sacra imagine naret in quarto libro. Scribit enim quod cum alius de causis, Chosdroë, tum ob eam potissimum rationem exercitum duxerit, vt apertè ostenderet, esse falsum, quod à Christianis de Edessa iactabatur ciuitate, eam non posse expugnari ac diripi. Qui cum magnam ligno-

rum struem, & penè infinitam, breui manu militum coëgisset, & ea circumfixisset aduersus muros ciuitatis: deinde terram in medium eorum iniecit, & alios murum ei ex aduerso ædificasset, fuit autem murus Edessæ. Et sic ex superibus locis, & supra modum dexteris, erat mox tela emissurus aduersus eos, qui pericula adibant, pro ciuitatis defensione. Quod quidem cum viderent Edesseni, apertè veluti montem excelsum aduersus mœnia, per quem tanquam ex itinere, credebant, hostes esse ingressuros ciuitatem, etsi planè essent perplexi, & nescirent quid agerent, machinantes tamen ipsi quod quæ poterant, aggrediebantur ducere fossam ante murum illum recentem factum, ut possent attingere vallas, qui erant ante aggerem terram in fossam attraherent, & sic magnus ille murus, tanquam somnio effectus citò fundaretur & dissuaderet. Postquam autem soluta quidem esset fossa, ignem verò in aggerem immittentes, à scopo aberrarent, nec potest ignis propterea, quod terra erat consipata ligna adhuc viridia, aliquid apprehenderet cum hanc sacram imaginem in illam recentem ductam fossam tulissent, & ex ea aquam lapidificassent, eaq; rogum & ligna adpersissent effecerunt, ut ignis esset efficax. Et fidei eorum qui hæc fecerunt, opem ferente diuina virtute, facta est aqua igni tanquam oleum, &

ceudit flammam, & consumpsit quidquid apprehendit. Tunc ergo rex Persarum desperans fore, ut vrbs caperetur, cum didicissent vndenam haberent auxilium, processit ad incundam cum eis conuentionem: & percusso foedere pacis, reuersus est in suam regionem.

Cap. 14. Erat autem ipse quoque haud ita longo post tempore beneficium assecutus ab hac sacra imagine, quae hostes eius beneficio affecerat, & suos de medio sustulerat. Eius enim filia, quam daemiacus inuaserat spiritus, & excellerat à statu, qui est secundam naturam, assidue clamabat ab eo vexata: Nisi venerit haec imago non manufacta, id, quod in ea habitat, non esse egressurum. Quod cum rex audisset, & quae in obsidione euenerant, considerasset: (Neque enim cum latuit, quae repente exstitit virtus admirabilis & audacia Edessenorum) scribit statim ad praesidem ciuitatis, & ad Metropolitanum Eulalium, & ad commune ciuitatis, ut statim ad eum mitteretur diuina & maximae virtutis, effigies: adiciens etiam causam, nempe filiae calamitatem, & omnino rogans & instans, ne frustraretur petitione. Illi autem Persicos mores suspectos habentes, & timentes, ne rex Persarum vellet eorum vires dolo surripere, & cauentes, ne eam, in cuius erant tutela, & quae eos beneficio afficiebat, perderent, nec eorum praetextu initam pacem saluerent, capiunt consilium prudens,

¶ & eis

& eis vtile. Cùm itaque omninò aequalis
 quoad eius fieri potuit, similem non depictam
 depictam effinxissent imaginem, misit
 eum, qui petierat. Postquam autè fuerunt
 tra fines Persidis ij, qui afferebant imaginem
 statim per filiam regis exclamavit demò, sta-
 tim exiturum, & muraturum esse habitaculum
 propter eius, qui venit, potentiam, si modo
 uerratur, quæ accessita fuit, imago, & non
 propinquet regie, neq; ciuitati Persarū. Quæ
 à rege magnoperè contendebat, & ab eo
 plex petebat. Cùm rex autem esset pollicitus
 egresso è puella dæmone, & regis filia
 restituta, Chosdroë, siue implere volens dæ-
 monis petitionem, & confirmare quod era-
 pollicitus, siue eius, qui veniebat, extimescentem
 potentiam propter malos & scelestos suos mi-
 res, misit qui iuberent, vt hæc imago reuer-
 retur in suam ciuitatem, è qua exierat, adit
 à se missis donis ad eos, qui eam miserant. Erat
 ergò apud Edesseos hæc præciosa opes, præciosa
 rus, qui nō potest exinaniri, imago illa prima
 ria, & non depicta, quæ semper ab eis honora-
 batur, & eos vicissim custodiebat.

Cap. 15. Postquā autem ad hanc urbem regni
 nam vndiq; confluxerunt, quæ sunt optima
 pulcherima, eratque Dei voluntas, hanc quoque
 que sacram imaginē hinc recondi cum alijs the-
 sauris: Romanus, qui erat Romanorum Domini
 nus imperij, studium adhibet, vt per ipsum ci-
 uitatem

uitatum regina hanc consequatur. Diuersis ergo temporibus mittens Edessam, petebat, ut ea cum epistola, quā Dominus sua manu scripserat, ad eum mitteretur: & promittebat, se contra eis daturum in permutatione Saracenos numero ducentos, & argenti signati duodecim millia: Edesseni autē dicebant sibi non conducere, suæ ciuitatis custodem & conseruatricem argento & hominibus mortalibus permutare. Cū autem sæpè petendo instaret, illi verò sæpè preces reijcerent, tandē sexies millesimo quadringentesimo secundo anno ab origine mūdi, misit Ameras Edessenus, rogans, ut scripta cautione per aureum signaculum, quod haberet firmitatem, fide iuberet Imperator, non esse Romanorum exercitus hostiliter inuasuros quatuor ciuitates: dico autem Rhoëam, quam vox barbara vocat Edessam, (*Charran*), Charam, Saroze & Samosata: neque ex eorū agris prædas esse acturos, aut eos, qui in illis habitant, redacturos in captiuitatem: tradendos autē esse sibi ducentos Saracenos ex contribulibus cum ea, quæ prius sunt pronissa, quantitate pecuniæ. Quod si faceret, sciret se ad eum missurum illam, quæ quærebatur, imaginem & CHRISTI epistolam. Imperator verò, eius boni desiderio concedēs omnia quæ fuerant proposita, cum dedisset ea, quæ petebantur, misit Abramium DEO charum Somosati Episcopum, qui illo tempore

tempore hic aiebat, ad diuinam illam suscipiendam imaginē & Christi Dei nostri epistolam. Aduertens autem & qui misit, & qui erat minister, ne in ea tradenda callidē deciperetur, & pro non descripta & vera traderetur: quæ tunc fuit descripta propter Persecutionem, has ambas cum alia, quæ celebratur in Ecclesia Nestorianorum, quæ ipsa quoque est verisimile, sumpta fuerat ex prima, quæ tunc accepta ad fidem faciendam. Quæ rursus sunt reddita, retenta sola principali & vera. Sed hoc quidem postea.

Cap. 16. Tunc autem excitabatur magno tumultus à fidelibus, qui erant Edessa, vt quæcunque sinerent à se auferri, quæ erant pretiosissima, & propugnacula eius, quæ ipsos tulerat, ciuitatis: donec præfectus Saracenorum, alijs quidem persuasis, alijs verò coactis, alijs etiam minis mortis territis, effecit, vt ea traderentur. Cum autem tonitrua & fulgura cum pluuia vehementissima, diuina providentia subito erupissent, dum Edessa esset exitura imago, & Christi epistola, rursus mouebantur, & quæ ea prius retinebant, & affirmabant Deum, quæ fiebant, significare, diuina voluntate fieri rerum sanctissimarum ex eo loco translationem. Sed cum Præfectus Saracenorum, per quem erat vniuersa potestas, statueret standum esse conuentis, & implendum promissum, egreditur e ciuitate effigies preciosissima.

ciolissima, & epistola à Deo scripta, & huc afferebatur. Et viam quidem conficientes ij, quae ferebant, peruenerant ad Euphratem: & rursus tumultus excitatur, nullo priorum minor. Edessenis dicentibus, quod nisi diuinitus ostensum fuerit signum aliquod, nullo modo dimittent id, quo continetur eorum securitas. Datur ergo eis signum, cum essent infideles, & tentarent. Naui enim, cum qua erat eis propositum transmittere Euphratem, cum adhuc esset in portu in partibus Mesopotamiae, ubi eam solum ingressi sunt Episcopi diuinam imaginem afferentes & epistolam, cum seditione tempestate adhuc retinerentur, repente sine remigibus, sine eo, qui gubernaret aut traheret, appulit in terram, quae erat ex aduerso, gubernata sola diuina voluntate. Quod quidem omnes, qui conuenerant, stupore impleuit & admiratione, & persuasit, ut non inuiti concederent emissionem. Hinc perueniunt Samosata ministri eorum, quae ferebantur. Erant autem Samosatorum & Edessae Pontifex, & eius primus presbyter, & alij quidam religiosi Christiani, cum quibus una erat etiam minister Amerae, qui Romam reuertebatur. Hic cum aliquot dies esset morati, multis illic factis miraculis, rursus iter sunt ingressi. Et rursus in via numerabilia fiebant miracula à sacra imagine & Christi Epistola. Coeet enim, ex improviso adspiciebant: & claudi reddebant.

308 COLLATION. SACRA R.
debantur sani, & membris integri: saluberrimi
qui longo tempore lecto decubuerant, & san-
fiebant, quibus erant manus arida, & (ut
mel dicam) fugabatur omnis morbus & in-
mitas: & qui sani erant, Deum glorificabant,
& laudabant eius ad mirabilia.

Cap. 17. Cùm autē multū vigē confecissent, re-
niunt etiam ad sanctissimæ Deiparæ monasti-
rium, quod vocatur Eusebij monasteriū: quod
quidem est in loco, qui dicitur Optimatus.
In templo verò huius monasterij, quo par-
it honore, reponitur capsula que miraculorum
effectricem tegebat imaginem: & multi qui
acceserunt pura & sincera affectione, curati
sunt à suis morbis. Quo etiam venit quidam
vexatus à dæmone: quo tanquam instrumē-
to utens malus spiritus, & multa per ipsum
loquens, quæ pertinebant ad laudem imaginis
& epistola. (Nam olim quoque, *Mar. 1. 24.*
4.) Nouimus quis sis sanctus Israhel, dicitur
qui erant earundem cum illo partium) hanc
hæc quoque est quasi vaticinatus: Accipe, dicitur
cens, ô Constantīnopolis gloriam & lætiti-
& tu Constantine Porphyrogenite tuum im-
perium. His dictis fuit homo curatus, & im-
tim liberatus à vexatione dæmonis. Horum
autem, verborum fuerunt multi testes. Non
cùm Imperator misisset obuiam ei, quod
siderabat, magistratus & primos totius
tus: & multi te ex satellitibus simul cū eis
uissent

uissent, accidit ut magistri & patricij cum inferioribus ordinibus ea audirēt, & de ipsis ferrent testimonium. Et quoniam quæ dicta fuerant citò euenerunt, iure est dubitandum, uari denam præscientia accesserit ad demonē. Non enim creduntur eam ex se habere, cum à diuina gloria exciderint, & pro luce dicti fuerint tenebrę. Sed clarum est, quod quomodo diuina uirtus uia est Balaamo (*Num* 23. & 24.) ministro eius, quæ tunc fuit, prædictionis, & alias aliis sæpè ea re indignis, sapienti quoque & solerti consilio: ita nunc quoque uirtus quę erat in diuina effigie, uia est demone. Et ideo per eam præsignificauit, quę mox erant euentura. Sed cum hoc quidem sic euenisset, eius meminisse interim non fuit potuisse alienum. Pergamus autem ad ea, quæ sequuntur, narranda.

Cap. 8. Decimo quinto mēsis Augusti de morte festū celebrantibus semper uirginis & DEI matris Marię in uenerabili templo, quod est in Blachernis, circa crepusculum illuc perueniunt ministri harum rerum preciosarum. Et reposita est in superiore oratorio diuini huius templi arca, quæ intus habebat imaginem & epistolam. Quo uenientes Imperatores, eam extra reuerenter adorauerunt. Deinde cum honorificè magno comitatu, & multis lampadibus ad regiam eam portassent triremem, cum ea uenerunt in regiam: & in templo quod illic est, & nominatur Pharoš, propterea

pterea fortasse, quod sicut vestis splendida
 est egregie ornatum, eam reposuerunt, die lo-
 quenti, qui erat mensis decimus sextus, pie
 reuerenter salutantes eam rursus & adora-
 tes. Illinc sacerdotes, & iuvenes Imperatores
 (senex enim domi manserat propter corporis
 infirmitatem) cum Psalmis & hymnis & co-
 pioso lumine, per descensum ad mare, eam
 tiremi regia rursus imposita prope urbem re-
 migantes, vt quodammodo urbem conserua-
 ret per ipsum in mari ingressum, appulerunt
 extra murum ciuitatis, qui est ad occidentem.
 Quo in loco egressi e naue, pedibus ingredien-
 tes Imperatores, & totus senatus & sacerdotum
 Antistes cum tota Ecclesia congregatione, eo
 quo par fuit comitatu, profecuti, tanquam al-
 iam arcam, vel potius supra eam, vas deduce-
 bant, quod illa sanctissima & preciosa custo-
 diebat. Et cum, quæ erant extra muros, trans-
 misissent vsque ad portam auteam, deinde in-
 gressi ciuitatem cum psalmodiis, & hymnis
 sublimibus, & canticis spiritualibus, & infusa
 lumine lampadum publicam celebrantes de-
 ductionem, iter faciebant per mediam ciui-
 tatem, sanctificationis & roboris per hoc esse
 participem ciuitatem credentes, illam quæ
 & inexpugnabilem esse in æternum conser-
 uandum.

Cap. 19. Ociosa autē turba concurrente ad spe-
 ctaculū, homo quidam paralyticus & im-
 cillus, &
 bacur fac-
 imaginem
 adspexer-
 cognouit
 biles suc-
 pedibus, &
 Deum ma-
 fuerat mi-
 nes, qui f-
 scot, em-
 qui temp-
 tem lach-
 tam mult-
 ones fact-
 imagine
 ciuitatem
 quod qu-
 oratio. R-
 chius est
 linquere a-
 rum, quo-
 ces huius
 circassen-
 templam
 propriate
 nem & ep-
 tota Eccl-
 rasset, il-
 onere, q-

cellus, & qui iam longo tempore suis innite-
batur famulis, surrexit vt videret diuinam
imaginem transeuntem, qui simulatque eam
aspexit, præter opinionem sanus effectus, cum
cognouisset esse confirmatas & corroboratas
bates suorum pedum, accurrit ambulans ipsis
pedibus, & exosculatus est capsam imaginis, &
Deum magnificauit, narras quod in se factum
fuerat miraculum. Quem cum vidissent om-
nes, qui simul aderant, & verba eius audiuis-
sent, emiserunt gloriam Deo vniuersorum,
qui semper facit admirabilia. Tam multæ au-
tem lachrymæ præ gaudio sunt profusæ, &
tam multæ ad Deum preces & gratiarum acti-
ones factæ sunt ab vniuersa ciuitate, diuina
imagine & epistola transeunte per mediam
ciuitatem, vt verbis explicari nequeat, vtpote
quod quæ vidit oculus, non possit consequi
oratio. Res enim quæ sunt excellentes, pul-
chrius est videre, quàm audire: solent talia re-
linquere à tergo orationem. Cum ergo ad fo-
rum, quod est ante Augustium, venissent du-
ces huius celebritatis, & à via recta parum de-
cussissent ad sinistram, veniunt ad clarissimum
templum sanctæ Sophiæ, & intra aditorum
proprietarium reponunt preciosam imagi-
nem & epistolam. Cum autem hic adorasset
totam Ecclesiæ congregatio, & vt par est hono-
rasset, illinc rursus egressi sunt cum sancto
onere, qui peragebant processionem, & cum
venif-

venissent in regiã, in atrio, quod cognominatur Triclion, super thronum Imperatorum, quo consueverunt respondere de rebus magnis, tunc diuinam collocant imaginem, eandem omninò sanctificari Imperatoriam, simul iustitiam & benignitatẽ eis plantant, qui in ea sedebant, non immeritò credendum. Intensa autem de more facta oratione, postquam impletam hinc sublata fuit diuina imago, & in prædicto Phari templo, in dextera parietis, quæ vergit ad orientem conseruata fuit, & posita ad gloriam fidelium, ad custodiam Imperatorum, & ad tutelam totius ciuitatis & Christianorum.

Sed ò diuina similitudo eius, quæ mirabilis non potest, patris similitudinis. O characteris paternæ substantiæ. O venerabilis dum & omni honore dignum signaculum, quod mariæ pulchritudinis Christi Dei nostri. Cum enim loquor tanquam cum reamantissimo, cõserua & custodi semper eum, qui pietate moderatè nobis imperat, & cui aduentus memoriam luculentè celebrat. Quem cum tua benignitate ad auitam & paternam sedem extitisti, conserua eius germen ad generis successum, & sceptrorum perpetuitatem. Statumque cificum præbe Reipublicæ. Concede ut haec regina ciuitatum maneat inexpugnabilis. Nos placentes archetypo tuo Christo Deo nostro admittamur in eius regnum caeleste, & gloria

glorificantes & celebrantes: Quoniam cum
decer gloria, & oratio, in sæcula sæculorum.
Amen.

*Epist. Casariens. lib. 7. cap. 14. Ecclesiast. hist. Ni-
cephorus lib. 6. cap. 15. Ecclesiast. historia, Gregori-
us Turonensis lib. 1. de gloria martyrum cap. 21. De
immagine Christi seruatoris, quam mulier hamor-
rhœssa à Christo Domino curata erexit, eiusq; mi-
raculis, item de imaginibus Apost. Petri & Pauli.*

CAP. II.

Mulierem, quam sanguinis profluio la-
borantem, à Saluatore curatam, Euan-
gelista tradiderunt, Cæsares Philippi ciuem cõ-
stituisse, domusque eius in ea etiam nunc
ostenditur. Pro foribus verò domus ipsius, ba-
sis quædam in loco editiore collocata mon-
stratur, in mulieris ipsius velut genibus prouo-
luta, palmasque suppliciter tendentis imago
vix videtur expressa. Adstat verò alia ære ni-
hilominus fusa statua, habitu viri, stola com-
pe circumdati, & dexteram mulieri porrigen-
tis. Huius ad pedem statua, è basi herba quæ-
dam noua specie nascitur. Quæ cum exorta
fuerit, excrecere vsque stolæ illius ærei indu-
mentis fimbriam solet. Quam cum summo
vertice cretens herba contigerit, vires inde
ad depellendos omnes morbos languoresque
conquirit: ita vt quæcunque illa fuerit infir-
mitas corporis, hauustu exiguo madefacti salu-
taris gaminis depellatur, nihil omninò vi-
rium

O

rium